

Raziskovalni projekt RAZISKOVANJE PROCESOV SPREMINJANJA ŠOLSKE SKUPNOSTI (Osnovna šola Franja Goloba Prevalje)

Čas trajanja projekta: 1.9.2018 – 31.8.2019

Izvedba: prof. dr. Metka Kuhar z asist. dr. Tadejo Kodele, doc. dr. Nino Mešl in Mitjom Černkom

Od osnovne šole se pričakuje, da prihajajočim generacijam 1) posreduje znanje in razvija veščine, potrebne za uspešno delovanje v svetu in opravljanje izbranih poklicev (kvalifikacija), 2) facilitira sprejemanje vrednot obstoječe družbe (socializacija) in 3) omogoča razvoj osebnosti, ki posameznikom olajša samostojno in kreativno vstopanje v svet (subjektifikacija) (Biesta, 2014). V Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju (1995, 2011) se kot temeljni cilj vzgoje in izobraževanja smatra oblikovanje samostojnega, razmišljujočega in odgovornega posameznika, ki se opira na kakovostno pridobljeno znanje in socialne ter druge spretnosti, za kar potrebujemo kakovostno usposobljene in strokovno avtonomne strokovne delavce. Šola je danes pod vse večjim pritiskom strokovne in laične javnosti, ki imata pogosto protislovne predstave o tem, kako naj bi šolski strokovni delavci postopali v odnosih z učenci. Vprašanje vzgojnega delovanja in ukrepanja v šoli deli tudi same strokovne delavce. Nekateri pozivajo k strožjemu discipliniranju in postavljanju meja/pravil ter k ostrejšemu sankcioniranju neželene vedenja (npr. Juhant in Levč, 2011; Milivojevič idr., 2015; Žorž, 2013), drugi vidijo potencial v vzpostavljanju sodelovalnih odnosov v šoli, ter izpostavljajo pomen soustvarjalnega reševanja konfliktnih situacij in drugih vzgojnih izzivov (Čačinovič Vogrinčič, 2008; Kroflič idr., 2011; Štirn Janota, 2015; Kodele, 2017). Vsak učitelj vstopa v razred s prepričanji in predpostavkami, ki usmerjajo njegovo delovanje, zato je bistveno, da trajnostno reflektirajo o svojem pristopu poučevanja (Korthagen, 2004; Lesar, 2009, 2011; Kodele, 2017).

Eden izmed bolj razširjenih pristopov za razvijanje samozavedanja, sočutja in socialnih veščin, je nenasilna komunikacija, ki se osredotoča na a) ozaveščanje perspektive, doživljanja, potreb in pobud, živih v nas samih in v naših sogovornikih in b) krepitev kakovosti odnosa, ki omogoča vsem udeleženi v določeni situaciji, da iz svojega naravnega vzgiba po prispevanju k dobrobiti odkrijejo način, kako zadovoljiti potrebe vseh udeleženi (Rosenbeg, 2005 v Fullerton, 2007). Čeprav obstajajo raziskovalni dokazi o učinkovitosti tega pristopa na različnih

nivojih izobraževanja (povzeta npr. v Hooper, 2015), še vedno primanjkuje longitudinalnih, ustrezno psihometrično in sociometrično podkrepljenih raziskav.

Na osnovni šoli Franja Goloba Prevalje je od 2015 do 2018 potekal program usposabljanja v pristopu nenasilne komunikacije za celotni kolektiv šolskih strokovnih delavk »V vsakem človeku je srce« pod vodstvom trenerke te metode Marianne Göthlin s Švedske. V šolskem letu 2018/2019 v skladu z načeli tega pristopa poteka večslojni podporni program za učence treh razredov predmetne stopnje, ki ga izvajajo za to usposobljene učiteljice. Pričujoča raziskava se osredotoča na dve raziskovalni vprašanji: 1) »Kakšen je vpliv večslojnega podpornega programa na relevantne psihološke, socialne in vedenjske indikatorje pri sodelujočih učencih?« in 2) »Kako strokovni delavci na OŠ Prevalje razumejo namen izobraževalnega sistema, namen svoje vloge, dejavnike, ki jih pri tem najbolj podpirajo oziroma ovirajo in posledice programa usposabljanja?« Cilj prvega, evalvacijskega dela raziskave je izvesti kvazi-eksperimentalno študijo o vplivu enoletnega večslojnega podpornega programa na relevantne indikatorje. Cilj drugega, eksploratornega dela pa je izvesti pol-strukturiran intervju s vsakim zainteresiranim članom strokovnega kolektiva z ozirom na zgoraj orisane tematike. Pri prvem, evalvacijskem, delu raziskave predpostavljamo, da bodo učenci, deležni večslojnega podpornega programa v skladu z načeli nenasilne komunikacije, izkazovali večji porast na merah relevantnih psiholoških, socialnih in vedenjskih vidikov, v primerjavi z udeleženci kontrolne skupine iz paralelnih razredov iste OŠ, v katerih program ne poteka, in iz kontrolne OŠ. Pri eksploratornem delu pa predpostavljamo, da imajo strokovni delavci na šoli razmeroma heterogen pogled na zgoraj orisane tematike. Predviden doprinos te raziskave je a) večji uvid v to, kako učitelji razumejo zgoraj orisane tematike, b) uporabno izhodišče za načrtovanje prihodnjih intervencij za podporo strokovnih delavcev in c) psihometrično in sociometrično podkrepljena študija o učinkovitosti nenasilne komunikacije na ravni osnovne šole.